

Samantekt

Föstudaginn 30. maí 2025 barst Matvælastofnun tilkynning um stök á eldissvæði Arnarlax á Tjaldanesi, Arnarfirði, sem átti sér stað mánudaginn 26. maí sama ár. Atvikið hafði verið tilkynnt símleiðis einhverju dögum áður.

Atvik voru með þeim hætti að starfsmenn unnu að því að taka sveimara (veiklaða fiska) úr kví 8 með háf og átti flytja hann yfir í þjónustubát þar sem þeir yrðu svæfðir. Við aðgerðina missti starfsmaður einn sveimara upp úr háfnum og lenti hann í sjónum. Í umræddri eldiskví var meðalþyngd fiska 364 grömm. Viðbragðsáætlun um stök var ekki virkjuð.

Matvælastofnun hóf þegar rannsókn málsins eftir að tilkynning barst og óskaði eftir upplýsingum frá rekstraraðila þar með talið viðbragðsáætlun um stök, verklagsreglu um losun á dauðfisk, þjálfun starfsmanna sem voru við störf í umrætt sinn og sannprófun.

Niðurstaða rannsóknar Matvælastofnunar er að allar líkur eru á því að umræddur lax sem slapp hafi verið veiklaður. Stofnunin hefur athugasemdir við ákveðna þætti sem tengjast viðbrögðum rekstraraðila við atvikinu, m.a. hversu seint atvikið var til Matvælastofnunar. Þá er þjálfun starfsfólks sem vann á eldissvæðinu í umrætt sinn verulega ábótavant, atvikaskráning ónákvæm, verklagsregla um losun á dauðfisk ófullnægjandi og sannprófun á atvikinu sömuleiðis ófullnægjandi.

Matvælastofnun kallar eftir tímasettri úrbótaáætlun vegna frávika í eftirlitsskýrslu þessari.

Alvarleg frávik	Úrbótafrestur
Rannsókn á stroki sjókvíaeldi - Þjálfunarskrá starfsmanna	Næsta skoðun

Frávik	Úrbótafrestur
Rannsókn á stroki sjókvíaeldi - Verklagsreglur	Næsta skoðun
Rannsókn á stroki sjókvíaeldi - Atvikaskráning	Næsta skoðun
Rannsókn á stroki sjókvíaeldi - Annað	Næsta skoðun

Alvarlegt frávik

Rannsókn á stroki sjókvíaeldi
Þjálfunarskrá starfsmanna

Frestur til úrbóta: Næsta skoðun

Við rannsókn málsins kallaði Matvælastofnun eftir upplýsingum um nöfn áhafna á þjónustubátnum sem voru við vinnu þann 26. maí þegar atvikið átti sér stað. Jafnframt var óskað eftir þjálfunarskrá viðkomandi starfsmanna sem og upplýsingum um hvenær þeir hófu störf hjá eftirlitsþega. Samkvæmt upplýsingum frá eftirlitsþega voru þrír aðilar í áhöfn þjónustubátsins. Matvælastofnun fékk þjálfunarskrár þessara aðila sendar og voru þær yfirfarnar við rannsókn málsins.

Í reglugerð um fiskeldi nr. 540/2020 er fjallað um þjálfun starfsmanna sjókvíaeldisstöðva. Skýrar kröfur eru um þá þjálfun sem starfsfólk ber að hljóta áður en það hefur störf í fiskeldisstöð, sbr. 1. mgr. 50. gr. og viðauka III í fyrirnefndri reglugerð. Þannig þurfa nýir starfsmenn að fá kynningu á gæðastjórnunarkerfi fyrirtækis, þjálfun í vörnum gegn stroki, viðbrögðum við stroki, meðhöndlun eiturefna, þekkingu á verklagsreglum, viðbragðsáætlunum og innra eftirliti rekstraraðila. Þá þurfa allir starfsmenn fiskeldisstöðva einnig að fá þjálfun í að lágmarka umhverfisáhrif og að tryggja velferð eldisdýra. Við yfirferð þjálfunarskrár þeirra þriggja aðila sem voru við störf þann 26. maí er ljóst að enginn af þeim hefur hlotið alla þá þjálfun sem kröfur eru um til starfsmanna sjókvíaeldisstöðva samkvæmt reglugerð um fiskeldi nr. 540/2020 þrátt fyrir að hafa starfað hjá rekstrarleyfishafa í langan tíma.

Matvælastofnun telur með vísan til fyrirbyggjandi gagna að þjálfun þeirra starfsmanna sem voru við störf 26. maí 2025 á eldissvæðinu á Tjaldanesi hafi verið verulega ábótavant og að eftirlitsþegi hafi ekki farið eftir eigin verklagi um þjálfun starfsfólks.

Frávik

Rannsókn á stroki sjókvíaeldi
Verklagsreglur

Frestur til úrbóta: Næsta skoðun

Í verklagsreglu um losun á dauðfisk vantar að tilgreina viðbrögð komi til frávika t.d. í tilfellum eins og hér um ræðir þegar fiskur kemst upp úr háfi. Vísan þarf til verklagsreglu um strok. Þá er ekki tilgreindar öryggisráðstafanir sem grípa þarf til við verkið.

Frávik

Rannsókn á stroki sjókvíaeldi
Atvikaskráning

Frestur til úrbóta: Næsta skoðun

Við rannsókn málsins kallaði Matvælastofnun eftir atvikaskráningu vegna atviksins en fyrir lágu upplýsingar að atvikið hefði verið skráð í gæðakerfi. Matvælastofnun telur atvikaskráninguna ekki nægjanlega ítarlega. Í hana vantar allar tímasetningar þar með talið nákvæma tímasetningu því hvenær atvikið átti sér stað, upplýsingar um hvort viðbragðsáætlun um strok var virkjuð eða ekki og nánari lýsingu á atvikinu. Í ljósi þessa skráist frávik á atvikaskráningu þar sem þær eru ófullnægjandi.

Frávik

Rannsókn á stroki sjókvíaeldi
Annað

Frestur til úrbóta: Næsta skoðun

Við rannsókn málsins kallaði Matvælastofnun eftir sannprófun atviksins á grundvelli viðauka III í reglugerð um fiskeldi nr. 540/2020. Eftirlitsþegi sendi stofnuninni sannprófun sem dagsett er 2. júní 2025

Ljóst er af umfjöllun í eftirlitsskýrslu þessari að tilkynning barst seint til Matvælastofnunar og þjálfun starfsfólks er verulega ábótavant en engu að síður er ekkert fjallað um úrbætur í sannprófuninni né fyrirbyggjandi aðgerðir til að koma í veg fyrir að atvik sem þetta komi fyrir aftur. Matvælastofnun telur sannprófun atviksins því ófullnægjandi.

Niðurlag

Þann 19/11/2025 fór fram reglubundin skoðun og var skýrsla send viðtakanda 21/11/2025. Gerðar eru kröfur um úrbætur á 4 skoðunaratriðum, þar af 1 alvarlegt frávík og 3 frávík. Nema annað sé tekið fram þá er veittur frestur til næstu reglubundinnar skoðunar samkvæmt áhættumati. Úrbótum skal lokið eins fljótt og auðið er.

Rannsókn á stroki sjókvíaeldi: 12 af 13 skoðunaratriðum voru yfirfarin. Þar af voru 3 frávík og 1 alvarlegt frávík.

Nánari útlistun á skoðunaratriðum má finna í [eftirlitshandbókum](#) Matvælastofnunar.

Athugið að þessi skýrsla tekur til þeirra atriða sem tekið var eftir þann dag sem eftirlitið fór fram sem og fyrirliggjandi gagna úr öðru opinberu eftirliti. Veittur 14 daga frestur frá dagsetningu þessarar skýrslu til að koma á framfæri athugasemdum við innihald hennar. Athugasemdir berist skriflega sem bréf til Matvælastofnunar Austurvegi 64, 800 Selfossi eða með tölvupósti á mast@mast.is.

Um gjaldtöku fyrir eftirlit og aðra gjaldskylda starfsemi Matvælastofnunar s.s. útgáfu leyfa, vottorða, skráningar o.fl. fer skv. gjaldskrá nr. 392/2024. Krafa birtist í netbanka og reikningur er birtur á Island.is.

[Lagagrunnur eftirlits](#)

Eftirfarandi atriði voru ekki skoðuð:

Rannsókn á stroki sjókvíaeldi - Rekstrarleyfi